

ת"פ 22038/08/19 - שושנה רן נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בכפר סבא

ת"פ 22038-08-19 מדינת ישראל נ' רן רחמים

בפני כבוד השופט, סגן הנשיאה עמית פרייז
מבקשת/נאשמת שושנה רן
ע"י עו"ד אהרון רוזה

נגד משיבה/מאשימה מדינת ישראל
ע"י שלוחת תביעות כפ"ס

החלטה

לפניי בקשה לביטול כתב האישום בשל היעדר שימוע ומחמת הגנה מן הצדק המבוססת על טענה לאכיפה בררנית.

השתלשלות העניינים

ביום 22/10/18 הנאשמת נחקרה בחשד לעבירה של תקיפת חסר ישע ע"י אחראי, שהינה עבירת פשע.

ביום 26/11/18 התקבלה אצל המאשימה הודעה מפרקליטות מחוז לפיה התיק מועבר לטיפול מאחר ואין בתיק ראיות לגרימת חבלה.

ביום 6/12/18 נשלח מכתב היידוע לנאשמת (באותה עת חשודה).

ביום 24/12/18 נשלחה הודעה מטעם ב"כ הנאשמת לפיה הוא מעוניין להשמיע את טענותיו ומעוניין לקבל תחילה את חומרי החקירה.

ביום 30/12/18 התקבלה הודעה מהמאשימה שהתיק נמצא בעיון תובע וכי ב"כ הנאשמת יעודכן בתום שלב העיון.

ביום 11/8/19 הוגש כתב האישום בעבירה של תקיפה סתם, שהינה עבירת עוון.

ביום 15/8/19 פנה ב"כ הנאשמת בבקשה לביטול כתב האישום עקב היעדר שימוע.

באותו המועד התקבלה תגובת המאשימה לפיה לא קיימת חובת שימוע עקב העובדה כי כתב האישום הוגש בעבירה של תקיפה סתם, וכי צר למאשימה שלא הודיעה לב"כ הנאשמת מבעוד מועד על הגשת כתב האישום.

ביום 22/10/19 פנה ב"כ הנאשמת למאשימה בבקשה לקבוע פגישה בה ישטח את טיעונו מדוע התיק מתאים להליך של הסדר מותנה.

ביום 24/10/19 התקבל מכתב מענה שלא תיקבע פגישה שכזו שכן התיק אינו מתאים להסדר מותנה.

היעדר זכות השימוע

המחלוקת בין הצדדים מתמקדת בשאלה -מתי קמה לחשוד זכות השימוע?

לטענת ב"כ הנאשמת, סעיף 60א לחסד"פ מגדיר נקודת זמן אחת ויחידה שמכוחה קמה הזכות לפנות לתביעה בבקשה למנומקת להימנע מהגשת כתב אישום, והיא מועד העברת חומר חקירה הנוגע לעבירת פשע אל רשות התביעה. המאשימה טוענת מאידך כי נקודת הזמן הנכונה היא שלב גיבוש טיוטת כתב האישום כך שזה כולל עבירת פשע.

לשון הסעיף המדובר, ככל שהיא נוגעת לענייננו, הינה כלהלן:

"(א) רשות התביעה שאליה הועבר חומר חקירה הנוגע לעבירת פשע תשלח לחשוד הודעה על כך לפי הכתובת הידועה לה, אלא אם כן החליט פרקליט מחוז או ראש יחידת התביעות, לפי הענין, כי קיימת מניעה לכך.

....

(ד) חשודרשאי, בתוך 30

ימים מיום קבלת ההודעה, לפנות בכתב לרשות התביעה.... בבקשה מנומקת, להימנע מהגשת כתב אישום, אומהגשתכתב אישום בעבירה פלילונית; פרקליט המדינה, פרקליט המחוז, ראש יחידת התביעות או מיישם הסמיכולך, לפיה ענין, רשאים להאריך את המועד האמור."

לשון סעיף קטן א' לעיל הינה ברורה למדי, באופן שהחובה לשלוח מכתב יידוע מוטלת על התביעה לאחר שקיבלה לידיה חומר חקירה בעבירת פשע, משמע לאחר שהתיק עבר משלב החקירה לשלב בחינתו על ידי התביעה. המחוקק העדיף ניסוח זה על פני מלל כדוגמת "רשות תביעה השוקלת להגיש כתב אישום הנוגע לעבירת פשע", או כיוצא בזה שיש בו בכדי ללמד על מעבר פנימי של התיק בתביעה, משלב הבחינה לשלב ההחלטה על הגשת כתב האישום.

יתר על כן, לשון סעיף קטן ד' מלמד על כך שלאחר שהחשוד קיבל לידיו את ההודעה, הרי שקמה זכותו לשימוע, ככל

שפנה לתביעה בעניין במגבלות זמן מסויימות. המחוקק העדיף ניסוח זה על פני ניסוח לפיו הזכות לשימוע מוגבלת גם בכך שבסופו של יום טיוטת כתב האישום שגובשה הינה אף היא בעבירת פשע.

עוד יש לפנות לנוסח סעיף 5 להנחיית היועמ"ש לממשלה מס' 4.3001 (51.015) שצורפה לטיעוני ב"כ הנאשמת. סעיף זה אומר בתחילתו ברחל ביתך הקטנה את מה שברור מלשון החיקוק כאמור לעיל. יתר על כן, הסעיף אף מאפשר להציע לחשוד אפשרות להמתין לנקודת הזמן המאוחרת בה יוחלט אם אכן להגיש כתב אישום כנגדו, שרק אז יפנה בבקשת השימוע, לאחר שיקבל הודעה נוספת מהתביעה, כאשר אפשרות המתנה זו נתונה לבחירת החשוד. הנה כי כן, עמדת המאשימה בפניי באשר לנקודת הזמן המאוחרת של התגבשות הזכות לשימוע הינה חריג ולא הכלל, וגם חריג זה מותנה בהסכמה מראש של הצד שכנגד.

למותר להדגיש שבענייננו אף לא הוצע החריג האמור לנאשמת, כך שהמאשימה שלחה לנאשמת מכתב יידוע בהתאם לכלל, וללא כל רמז לסייג. במצב דברים זה, הנאשמת היתה, במגבלת הזמנים שבסעיף קטן ד' לעיל, במעמד של זכאית לשימוע. אין חולק כי עמדה על זכותה זו במסגרת אותה מגבלת זמנים, כאשר נענתה על ידי המאשימה שזו תעדכן לאחר שיושלם עיונה בתיק.

חלף זאת, למרבה הצער, בעת שהנאשמת המתינה לתשובה מטעם המאשימה, כתב האישום הוגש במפתיע, מבלי שהמאשימה הודיעה מבעוד מועד לב"כ הנאשמת על הכוונה להגיש אותו וכך לא מומשה זכותה לשימוע. נראה שב"כ הנאשמת אף צודק כי במקרה ספציפי זה לעצם הגשת כתב האישום הייתה השפעה שלילית על הנאשמת נוכח פרסומו ברבים, תוך שימת לנסיבות העבירה בה עסקינן.

לאור המפורט לעיל, ניתן לקבוע כי קיים פגם מסוים בהתנהלות המאשימה כלפי הנאשמת, אולם אין מדובר בפגם שעוצמתו חזקה עד כדי כך שיש מקום לבטל את כתב האישום לצורך עריכת שימוע.

באופן עקרוני, הפסיקה לא קבעה שכל הפרת חובת היידוע, שלא לומר קיום חובת היידוע אך ללא עריכת השימוע, תיענה בצעד של החזרת התיק לשלב של טרם הגשת כתב האישום, אלא שניתן לרפא את הפגם באמצעות שימוע מאוחר להגשת כתב האישום. פסיקה בעניין הוגשה על ידי המאשימה כנספח לטיעוניה, ואין המדובר בפסקי הדין היחידים.

באופן פרטני לענייננו, הרי שעם כל הפגם שתואר בהתנהלות המאשימה, יש לזכור שחובת היידוע קויימה, כאשר אי מימוש זכות השימוע בעקבות פניית הנאשמת היה מתוך הבנה לפיה זה אינו נדרש לאחר שבסופו של דבר גובש נגדה כתב אישום בעבירת עוון, להבדיל מחקירתה בעבירת פשע. אמנם, בפרשנותי את הוראות החיקוק ותוך שימת לב להנחיית היועמ"ש לממשלה הגעתי למסקנה שגישה זו של התביעה היתה שגויה, אך עדיין יש להבחין מקרה זה ממקרה שבו קיימת התעלמות ביודעין ממימוש זכות השימוע, שלא לומר התעלמות ביודעין מקיום חובת היידוע, כאשר גם במקרים כאלה לא תמיד מבוטל כתב האישום לצורך השימוע.

סוף דבר לעניין זה, אינני מורה על ביטול כתב האישום לצורך עריכת שימוע, כאשר ב"כ הנאשמת יוכל להפנות למאשימה את טיעוניה, כאשר חזקה על המאשימה שתבחן אותם בלב פתוח ונפש חפצה, לכל הפחות ביחס לאלה שלא הוכרעו בהחלטה זו.

הגנה מן הצדק - אכיפה בררנית

ב"כ הנאשמת טוען כי המאשימה נקטה נגד הנאשמת באכיפה בררנית בשל העובדה כי סירבה להפניית התיק להליך של הסדר מותנה. ב"כ הנאשמת טוען כי נאשמות אחרות מאותה קבוצת השוויון, טופלו בדרך של סגירת התיקים נגדן בהסדר מותנה. ב"כ הנאשמת הפנה לשש החלטות במסגרתן נסגרו תיקים, בעלי נסיבות דומות, לטענתו, בהסדר מותנה ע"י הפרקליטות.

סעיף 67א(ב) לחסד"פ מסמיך את התביעה לסגור תיקים בהסדר מותנה. בסעיף 67א(ב) נקבעה רשותו של התובע להציע הסדר מותנה: **"ראה תובע כי קיימות ראיות מספיקות לאישום בעבירה, רשאי הוא, על אף האמור בסעיף 62(א), שלא להעמיד חשוד לדין, ולהציע לו הסדר (בסימן זה - הסדר), אם ראה כי מילוי תנאי ההסדר יענה על העניין לציבור, בנסיבות המקרה"**. הביטוי רשאי מתפרש כי התובע מחוייב לשקול את ההתאמה להסדר ולהציע הסדר במקום בו הוא סבור כי ניתן להציעו. ההחלטה האם להציע הסדר מותנה תלויה בעמידת החשוד בתנאי הסף כאמור בסעיף 67א(ד), וכן בשיקול דעתו של התובע המונחית ע"י האמור בהנחיית היועמ"ש לממשלה.

ההחלטה האם להגיש כתב אישום או להציע לנאשם לסגור את התיק במסלול של הסדר מותנה היא החלטה מנהלית במהותה של התביעה. ככלל הביקורת השיפוטית על החלטת רשויות התביעה בדבר העמדה לדין היא ביקורת שיפוטית מצומצמת, ובית המשפט יתערב בשיקול דעתה של התביעה רק במקרים בהם מדובר במשגה מהותי או עיוות מהותי היורדים לשורשו של עניין (בג"צ 7195/08 אבו רוחמה נ' תא"ל אביחי מנדלבלית הפרקליט הצבאי הראשי, ע"פ (מחוזי ת"א) 42054-08-13 מדינת ישראל נ' אסף קסטיאל. בית המשפט אינו הופך ל"תובע על" ובמסגרת הביקורת השיפוטית אינו מחליף את שיקול דעתה של התביעה בשיקול הדעת שלו (ע"פ (מחוזי ת"א) 15757-04-11 מדינת ישראל נ' גרוינוולד).

בבקשה נטען כי התביעה נקטה באכיפה בררנית כלפי הנאשמת מפני שלא הציעה לסגור את התיק בהליך של הסדר מותנה. אכיפה בררנית היא: **"אכיפה הפוגעת בשוויון במובן זה שהיא מבדילה לצורך אכיפה בין בני אדם דומים או בין מצבים דומים להשגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא"** (בג"צ 9396/96 סימונה זקין ואח' נ' ראש עיריית ב"ש ואח').

בפסיקה נקבע מבחן תלת שלבי לבחינת טענת אכיפה בררנית (ע"פ 8551/11 סלכני נ' מדינת ישראל). ראשית, יש לבחון מהי קבוצת השוויון הרלוונטית. שנית, יש לבחון האם מדובר באכיפה בררנית פסולה או שמא באכיפה חלקית לגיטימית הנובעת מטעמים רלוונטיים. הטוען לאכיפה בררנית אינו חייב להצביע על מניע פסול העומד בבסיס החלטת הרשות בהעמדה לדין ואף אם הרשות התנהלה בתום לב, עשויה התנהלותה להיחשב להתנהלות פסולה. שלישית, האם

הועמד בסיס ראייתי לבסס טענה של אכיפה בררנית ולסתור את חזקת תקינות המנהל.

בענייננו, מקובלת עלי עקרונית עמדת ב"כ הנאשמת כי קבוצת השוויון הרלוונטית היא גננות/ מורות/ סיעות/ מטפלות של קטינים או חסרי ישע אחרים, במקום בו הן מופקדות על שלומם, המאשמות בעבירה של תקיפה סתם.

באשר לשלב השני, לא נטען כי מניע פסול הוביל את המאשימה לנקוט באכיפה הבררנית הנטענת.

באשר לשלב השלישי, יש לבחון האם בהפנותו לששת המקרים אליהם הפנה ב"כ הנאשמת בבקשה, אשר נסגרו בהסדר מותנה, הוא עמד בנטל הראייתי הדרוש לצורך הוכחת אכיפה בררנית. ב"כ הנאשמת הציג שש החלטות לפיהן נסגרו תיקים בהסדר מותנים, כשחמש החלטות התקבלו בין השנים 2014 עד 2017 והחלטה אחת משנת 2018.

ראשית ספק אם כמה מקרים בודדים, בטווח של כחמש שנים, מהווים תשתית ראייתית מספקת לצורך הוכחת מדיניות שיטתית אשר נמשכה לאורך זמן. כמו כן המאשימה טוענת כי בדיה אסופה של שמונה כתבי אישום בעבירות דומות. ללא צורך בעיון בכתבי האישום הנ"ל על ידי בית המשפט, נתון זה מהווה משקל נגד המקרים אותם הציג ב"כ הנאשמת. מעבר לכך, ב"כ המאשימה טוען כי לא בכדי הוצגו החלטות מהשנים 2014-2017 והחלטה אחת בלבד משנת 2018. לא מן הנמנע להניח כי המאשימה החמירה את מדיניותה באכיפת עבירות אלו לאור ריבוי המקרים של אלימות דמויות מטפלות נגד קטינים או חסרי ישע אשר פורסמו בעת האחרונה.

יתר על כן, השוואת אותם מקרים בודדים אליהם הפנה ב"כ הנאשמת לענייננו מלמדת על הבחנה המצדיקה על פניו את העמדת הנאשמת לדין חלף הפנייתה להליך של הסדר מותנה. כך, המקרה שבפניי שונה לחומרה מכל אותם מקרים, באשר נראה שבאופן שבו תקפה הנאשמת את שני הקטינים, משמע הרמה באוויר והשלכה בחוזקה לרצפה, יש בכדי ליצור סיכון מוגבר לעומת המקרים האחרים. אדרבא, שעניין לנו בתקיפת פעוטות בני כשלוש שנים באותה עת, דבר המשליך על מידת פגיעותם המוגברת מחד ועל מידת יכולתם להתלונן מאידך.

עוד ייאמר כי המאשימה הבהירה במקרה זה כי בכונתה לעתור לעונש מאסר בפועל בעניין הנאשמת, ועל כן הליך הסדר מותנה אינו מתאים. יש לזכור שלפי תנאי הסף להסדר מותנה שבסעיף 67א(ד) לעיל, על העונש המתאים לא לכלול מאסר בפועל. ודוק, על פי תנאי סף אלה אין המדובר בדתו של בית המשפט, שלא לומר הנאשם, בדבר העונש המתאים, אלא של התובע, ואין בלתו. משכך, די היה בהערכה עונשית זו של התביעה בכדי למנוע הסדר מותנה.

נוכח האמור לעיל, לא הוכח כי המאשימה נקטה במדיניות של אכיפה בררנית נגד הנאשמת, ומשלא נפל פגם בהתנהלותה אין מקום לביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק.

סיכום

סוף דבר, הבקשה לביטול כתב האישום נדחית על כל חלקיה.

התיק נקבע להקראה ליום 5/4/20 שעה 12:00. חובת התייצבות לנאשמת ובא כוחה יודיע לה על כך.

המזכירות תעביר את ההחלטה לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, כ"ג טבת תש"פ, 21 ינואר 2020, בהעדר הצדדים.